

یادداشت

بهداشت و روابط بین‌المللی
در عصر بساکروناسید محمد کاظم سجاد پور
تحلیلگر مسائل بین‌الملل

روابط بین‌المللی به طور سنتی کنش و واکنش بین دولت‌ها بود و این تصور وجود داشت که برخی از حوزه‌های زندگی اجتماعی، مانند بهداشت، صرفاً به مناسبات داخل کشورها پیوند دارند و ارتباط چندانی بین آنها و مناسبات بین‌المللی نیست. بهداشت، حوزه‌ای مربوط به سیاست‌گذاری عمومی و توانایی دولت‌ها در ایجاد امکانات مناسب و عادلانه برای دسترسی‌های بهداشت همگانی قلمداد می‌شود. اما پدیده‌های مربوط به بیماری‌های واگیردار و مخصوصاً کرونا به هم پیوستگی روابط بین‌المللی و بهداشت را آنچنان روشن کردند که دیگر بحثی در اصل این پیوند وجود ندارد، بلکه سوال اساسی و مهم آن است که چگونه پیوندی بین روابط بین‌المللی و بهداشت به‌وجود آمد و چگونه می‌توان این نسبت را مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار داد. در پاسخ باید گفت که «دستور کارهای نوین»، «ماهیت نهادها» و «هنجار سازی‌ها» موضوعات در خور تعمق در سنجش نسبت این دو پدیده یعنی بهداشت و روابط بین‌المللی هستند. بهداشت به عنوان موضوعی نوین وارد دستور کار روابط بین‌المللی از دو طریق شده است؛ طریق اول: از طریق اتفاقات در صحنه عملی است. از دوران معاصر، در حدود یک ربع قرن پیش، بیماری ایدز، مرزها را درنوردید و بهداشت ملی و عدم امکان پاسخ‌گویی به این بیماری نوین را نشان داد و جهان باترس مشترک آن روبرو و از این طریق وارد دستور کار روابط بین‌المللی شد و به مرور بعد از آن بیماری‌های واگیردار دیگری مانند ابولا و سارس، همکاری بین‌المللی در امور بهداشتی را به عنوان نیاز مشترک برجسته کردند. در این میان نه فقط سازمان بهداشت جهانی، بلکه به مرور شورای امنیت نیز وارد مباحث بهداشت بین‌المللی شد و از سال‌های ۲۰۰۰ به بعد شورای امنیت، جلسات متعددی در این خصوص برگزار کرد و قطعنامه‌های متعدد و بعضاً موردی مانند موارد ابولا در آفریقا و منازعات آفریقایی داشته است. کرونا و جهان‌گیر شدن آن و موضوع بهداشت در روابط بین‌المللی به عنوان واقعیتی که همان‌کنشگر در آن درگیر شدند را دارد دستور کار بین‌المللی کرد. طریق دوم، حوزه‌های آکادمیک بود، به این صورت که در روابط بین‌المللی و بهداشت، از نظر علمی مخصوصاً در دهه گذشته مورد توجه قرار گرفته و مراکز مختلف دانشگاهی عمده با ارتباط با بهداشت جهانی تقریباً در همه دانشگاه‌های عمده جهان راه‌اندازی شده است. در این ادبیات، پیوند بین سیاست خارجی و بهداشت، به عنوان موضوعی میان‌رشته‌ای در حال رشد است. طرح مفاهیم مربوط به دیپلماسی بهداشتی و مفهوم‌مندی و قالب‌بندی علمی شده و دو حوزه گسترده پزشکی و روابط بین‌المللی با هم پیوند می‌خورند. جالب آنکه در این پیوند، نظر به‌ویژه روابط بین‌المللی که خود یکی از حوزه‌های تخصصی در این دانش علوم انسانی و اجتماعی است برای فهم و درک، پیوند روابط بین‌المللی و بهداشت به کار گرفته می‌شوند. سازمان بهداشت جهانی سابقه‌ای پرلایه دارد. از یک سو، از جامعه ملل، بعد از جنگ جهانی اول کمیته‌ای برای امور بهداشتی راه افتاد که سازمان بهداشت جهانی، ادامه دهنده آن است. ورود شورای امنیت به بحث بهداشت و امنیت بین‌المللی به مرور بیشتر شده است. از دوران پساکرونا سخن از راه‌اندازی شورای اضطراری بهداشت جهانی، مانند شورای امنیت است که البته فعلاً در ایده مطرح و مناقصان و مخالفت‌های متعددی دارد. بعد از نقش‌یابی موضوع بهداشت و امنیت بین‌المللی در نهادهای چندجانبه بین‌المللی دیگر مانند گروه هفت و گروه بیست‌و یک باید در نظر داشت. همراه با گسترده‌ی بحث نهادهای چندجانبه و افزایش چگالی موضوعات بهداشت جهانی در آنها به هنجار سازی‌های بین‌المللی در این خصوص باید توجه داشت. مقررات بهداشت جهانی در طی مذاکراتی پر تنش و فراز و فرود در نشست ۲۰۰۵ (۱۳۸۴) به اتمام رسید و ۲۰۰۷ (۱۳۸۶) اجرائی شد. در حال حاضر بحث‌ها و مقررات و هنجارهای بین‌المللی نوینی در حوزه بهداشت جهانی است که چالش‌های متعددی برای دولت‌ها به عنوان کنشگران روابط بین‌المللی ایجاد می‌کند.

دریچه

امیررضا واعظی آشتیانی:

مایبیشتر یا شعار مواجهم تا بر نامه

یک تحلیلگر مسائل سیاسی، درباره بحث شایسته‌سالاری با توجه به در پیش بودن انتخابات مجلس اظهار داشت: اگر کلی نگاه کنیم، مجلس دارای کمیسوین‌های تخصصی زیادی است. کمیسوین‌های تخصصی در مجلس آینده می‌توانند چالش‌های دولت‌های گذشته و حال را بررسی کنند و ببینند کجا مشکلات وجود دارد؟ قوانین تا کجا کاربرد داشته است؟ آیا مشکل از مسئولان در اجرا بوده است یا مشکل در قانون بوده است و اگر مشکل از کارگزاران بوده است، مجلس دوازدهم می‌تواند این انتقاد را به دولت داشته باشد که چرا از نیروهای کارآمدتر استفاده نمی‌شود تا قوانین به بهترین شکل اجرا شود؟ هر چه کارگزاران نظام بهتر بتوانند قوانین را اجرا کنند، هم کارآمدی بهتر می‌شود، هم مشکلات رفع خواهد شد و هم رضایت عمومی بالا می‌رود. امیررضا واعظی آشتیانی گفت: من باور دارم ما قوانین خوب زیاد داریم اما گاهی این قوانین به دلیل سوءمدیریت و انتخاب نادرست مسئولان به نحو احسن اجرا نمی‌شوند. مردم وقتی نمایندگان خود را انتخاب می‌کنند یا رئیس‌جمهور را انتخاب می‌کنند، اولین مطالبه‌شان شایسته‌سالاری است. شایسته‌سالاری ارتباط مستقیم با توانمندی کشور دارد. بخش مهمی از مشکل کشور به دلیل آن است که برخی افراد در جایگاه‌های خودشان ننشسته‌اند. البته این مشکل فقط مربوط به امروز نیست، بلکه در دولت‌های گذشته هم وجود داشته است. ما ظرفیت‌های بسیاری داریم اما به‌گیری از ظرفیت‌ها در گرو استفاده از مدیران شایسته است. وقتی دولتی بر اساس گروه‌بازی و رفیق‌بازی کابینه‌اش را چیدمان می‌کند یا نماینده‌ای که بر همین اساس به وزیری رأی اعتماد می‌دهد، در این شرایط منافع مردم در نظر نگرفته نمی‌شود. وی افزود: نماینده باید به منافع مردم فکر کند. اگر می‌خواهیم انتخاباتی خوب داشته باشیم، باید گروه‌های سیاسی بر نامه‌ای مدون به افکار نامزدی‌ها وجه شعار غالب است در صورتی که باید برنامه‌هایی واقعی و عملیاتی ارائه دهند. نمایندگان مجلس می‌توانند گلوگاه بسیار مهم ریل‌گذاری برای دولت باشند. اگر دولتی از ریل پیشرفت و شایسته‌سالاری خارج شود، نمایندگان باید دولت را داخل ریل درست بیاورند. نمایندگان نباید اجازه دهند دولت به صورت از مومن و خطا جلو برود. برنامه‌های پنج‌ساله مسیر دولت‌ها برای پیشرفت کشور را مشخص می‌کند و نمایندگان مجلس وظیفه دارند تا بر چگونگی اجرای برنامه پنج‌ساله نظارت کنند.

محمد هاشمی در گفت و گو با «آرمان ملی»:

اهداف مورد نظر دانشگاه‌ها

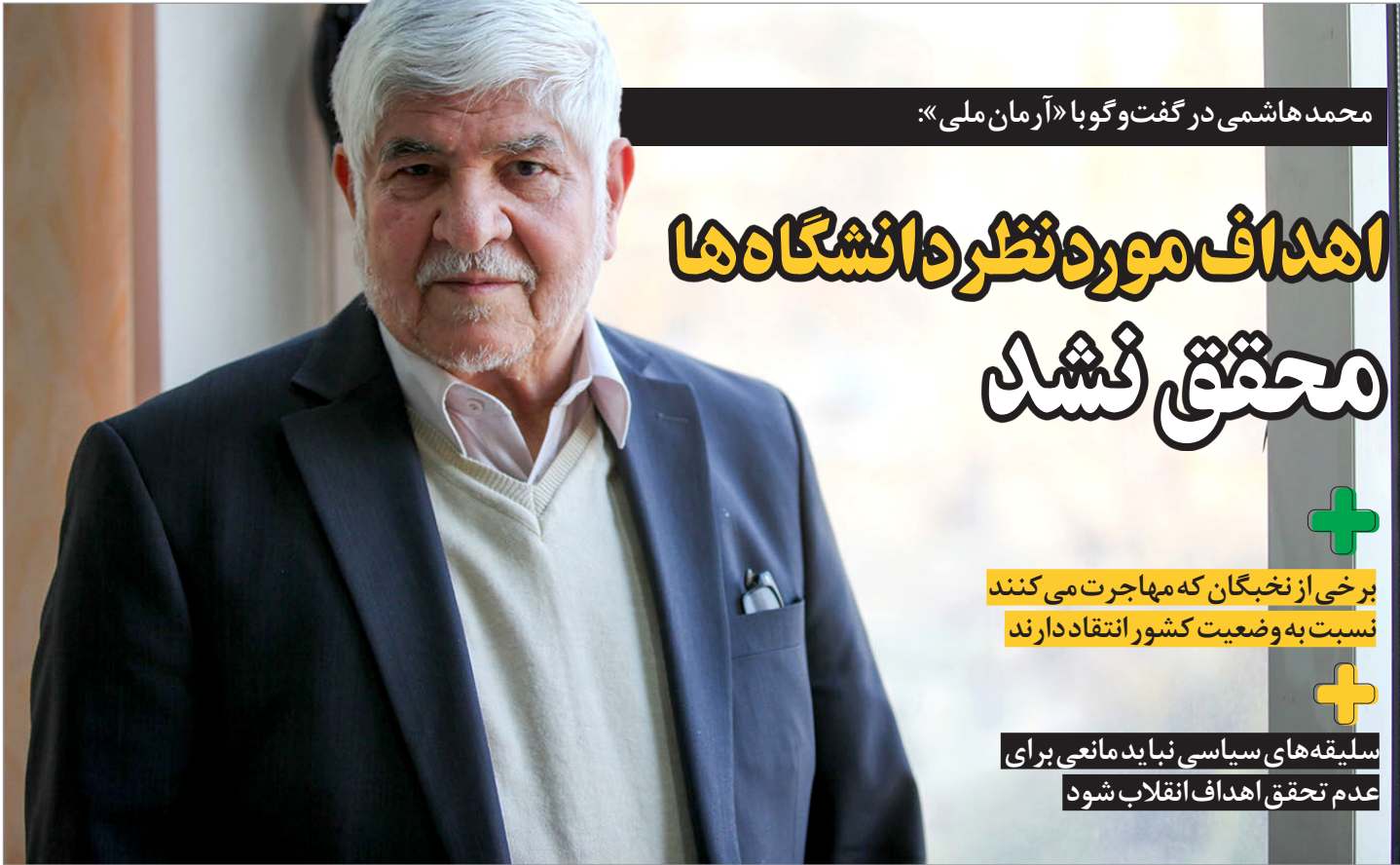
محقق نشد

برخی از نخبگان که مهاجرت می‌کنند

نسبت به وضعیت کشور انتقاد دارند

سلیقه‌های سیاسی نباید مانعی برای

عدم تحقق اهداف انقلاب شود

آرمان ملی - احسان انصاری: محمد هاشمی، برادر مرحوم آیت‌الله هاشمی رفسنجانی است. وی از سال ۱۳۶۰ تا ۱۳۷۲ ریاست سازمان صدا و سیما را بر عهده داشت و در فاصله سال‌های ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۰ در دولت‌های ششم و هفتم، به عنوان معاون رئیس‌جمهور در امور اجرایی، فعالیت می‌کرد. هاشمی برای مدت ۱۵ سال، از ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰ عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام بود. در شرایطی که اخراج اساتید دانشگاه شدت گرفته «آرمان ملی» برای بررسی این موضوع و اهمیت و آینده نهاد دانشگاه در ایران با محمد هاشمی گفت‌وگو کرده است. هاشمی معتقد است: به دلیل موافقتی که در چهار دهه گذشته پیش روی انقلاب وجود داشت ما نتوانستیم به همه اهدافی که جزو آرمان‌های انقلاب بود دست پیدا کنیم. در شرایط کنونی نیز اگر قرار است اتفاق مثبتی در زمینه علمی کشور رخ بدهد باید دوباره شاهد همکاری حوزه و دانشگاه در کنار بازار باشیم. حضرت امام (ره) همواره به اتحاد بین نهادها و گروه‌های مرجع کشور تأکید داشتند. به همین دلیل نیز در شرایط کنونی باید حوزه و دانشگاه و سایر نهادها به هم کمک کنند تا همگی بتوانیم از چالش‌های موجود عبور کنیم. در اصل سوم قانون اساسی عنوان شده که اسلام و جمهوری‌یت نظام اسلامی دور کن تفکیک ناپذیر نظام هستند. این اصل نشان می‌دهد که نمی‌توانیم با اسلام به تنهایی یا با جمهوری به تنهایی به اهداف انقلاب برسیم و بلکه این دو مفهوم باید در کنار هم وجود داشته باشد.» در ادامه حاصل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

هرچه دانشگاه‌ها تضعیف شود به زیان انقلاب و آرمان‌های انقلاب است. سلیقه‌ها ممکن است متفاوت باشد، اما اصل قضیه که اتحاد و همکاری همه نهادها و گروه‌های فکری است باید وجود داشته باشد. نباید سلیقه‌های سیاسی مانعی برای تحقق اهداف انقلاب شود

تأکید داشتند. به همین دلیل نیز در شرایط کنونی باید حوزه و دانشگاه و سایر نهادها به هم کمک کنند تا همگی بتوانیم از چالش‌های موجود عبور کنیم. در اصل سوم قانون اساسی عنوان شده که اسلام و جمهوری‌یت نظام اسلامی دو رکن تفکیک‌ناپذیر نظام هستند. این اصل نشان می‌دهد که نمی‌توانیم با اسلام به تنهایی یا با جمهوری به تنهایی به اهداف انقلاب برسیم و بلکه این دو مفهوم باید در کنار هم وجود داشته باشد. هرچه دانشگاه‌ها تضعیف شود به زیان انقلاب و آرمان‌های انقلاب است. سلیقه‌ها ممکن است متفاوت باشد، اما اصل قضیه که اتحاد و همکاری همه نهادها و گروه‌های فکری است باید وجود داشته باشد. نباید سلیقه‌های سیاسی مانعی برای تحقق اهداف انقلاب شود.

اتفاقی که در سال‌ها و ماه‌های اخیر در کشور تشدید شده مهاجرت نخبگان است. دلیل این مهاجرت‌ها چیست و چه پیامدهایی برای کشور خواهد داشت؟

مهاجرت نخبگان دلیل دارد. در ابتدای انقلاب که موضوع صدور انقلاب مطرح بود، مخالفان نظام عنوان می‌کردند که انقلاب اسلامی به دنبال صدور انقلاب به کشورهای دیگر است. واقعیت ماجرا نیز این بود که برخی انقلابیون برای تبیین مبانی و اهداف انقلاب به کشورهای دیگر می‌رفتند در آن کشورها آثار وجودی داشتند و از این طریق انقلاب معرفی می‌شد. به همین دلیل جمهوری اسلامی زیاد مانعی برای مهاجرت این افراد به وجود نمی‌آورد و گاهی حمایت نیز می‌کرد. پس از مدتی که دانشگاه‌ها و حوزه در کشور قدرت پیدا کردند و فارغ‌التحصیلان زیادی بیرون دادند جذب آنها در مشاغل تخصصی ساخت و دشوار شد و در این زمینه با نقصان‌ها و کمبودهای مواجه شدیم. به همین دلیل برخی از این نخبگان از کشور مهاجرت کردند و در کشورهای دیگر مشغول به کار شدند. البته نظام همچنان تلاش می‌کرد از ظرفیت چنین افرادی استفاده کند. کار به جایی رسید که همین افراد نخبه در دانشگاه‌های معتبر علمی کرسی‌های اسلام‌شناسی و شیعه‌شناسی ایجاد کردند و به تربیت دانشجوین در این زمینه پرداختند.

شما مهاجرت نخبگانی که در شرایط کنونی صورت می‌گیرد را نیز در راستای صدور انقلاب می‌دانید یا به دلیل انتقاد از وضعیت موجود؟

هر دو این موضوعات وجود دارد. من معتقدم کسی که از کشور مهاجرت می‌کند نمی‌تواند از هویت خود دور باشد و به‌رغم اینکه نسبت به وضعیت داخلی انتقاد دارد، اما هنگامی که به خارج از کشور مهاجرت می‌کند آثار وجودی خود را به خوبی نشان می‌دهد. همین که در دانشگاه‌های معتبر علمی عنوان می‌شود که فلان استاد و یا فلان دانشجوی نخبه مسلمان است نشان دهنده آثار وجودی است که نخبگان کشور در کشورهای دیگر از خود بروز می‌دهند. در شرایط کنونی بسیاری از نخبگانی که در رسانه خارجی حضور پیدا می‌کنند درباره انقلاب، اسلام و عدالت در اسلام صحبت می‌کنند که جای تأمل بیشتری دارد. البته من منکر این نیستیم که برخی از کسانی که از کشور مهاجرت می‌کنند نسبت به مدیریت کشور و وضعیت موجود نقد و انتقاد دارند و نتوانستند خود را با شرایط کشور تطبیق بدهند. با این وجود اغلب کسانی که مهاجرت می‌کنند در کشور مقصد آثار وجودی دارند.

هنگامی که نهضت اسلامی به رهبری حضرت امام (ره) وارد مرحله جدیدی شد و اوج گرفت دانشگاه‌ها از جمله نهادهایی بودند که با نهضت امام خمینی (ره) همراه شدند. این وضعیت به خصوص درباره دانشجویان بیشتر وجود داشت و دانشجویان به شکل‌های مختلف در نهضت انقلابی مشارکت داشتند. در این زمینه انجمن‌های دانشجویی که یکی از آنها انجمن دانشجویی بود تشکیل شدند. دانشجویانی که در نهضت حضور داشتند به‌رغم اختلاف نظرهایی که به هم داشتند در یک موضوع اشتراک داشتند و آن نیز مبارزه با استبداد رژیم پهلوی بود

یکی از اهداف اصلی انقلاب تقویت نهادهای علمی و به خصوص دانشگاه بود و حضرت امام (ره) نیز همواره روی دانشگاه و تقویت آن تأکید داشتند.

با توجه به اتفاقات اخیر که درباره اخراج برخی اساتید دانشگاه رخ داده به چه میزان اهداف انقلاب در این زمینه محقق شده است؟

قبل از انقلاب اغلب اساتید دانشگاه‌ها در کشورهای اروپایی و آمریکا تحصیل کرده بودند. به همین دلیل نوع نگرشی که در دانشگاه‌ها بود غربی بود. البته از این نکته نیز نباید بگذرد که اغلب این اساتید در دانشگاه‌های معتبر بین‌المللی مانند هاروارد، برکلی و دانشگاه‌های انگلیس، فرانسه و... تحصیل کرده بودند و از نظر علمی قوی بودند. این اساتید در رشته‌های تخصصی خود از نظر علمی قوی بودند و در عین حال نیز گرایش به غرب داشتند. در چنین شرایطی نوع تربیت دانشجویان در دانشگاه‌های کشور بیشتر علمی بود و کمتر به مسائل دینی و مذهبی در تربیت دانشجویان توجه می‌شد. هنگامی که نهضت اسلامی به رهبری حضرت امام (ره) وارد مرحله جدیدی شد و اوج گرفت دانشگاه‌ها از جمله نهادهایی بودند که با نهضت امام خمینی (ره) همراه شدند. این وضعیت به خصوص درباره دانشجویان بیشتر وجود داشت و دانشجویان به شکل‌های مختلف در نهضت انقلابی مشارکت داشتند. در این زمینه انجمن‌های دانشجویی که یکی از آنها انجمن دانشجویی بود تشکیل شدند. دانشجویانی که در نهضت حضور داشتند به‌رغم اختلاف نظرهایی که با هم داشتند در یک موضوع اشتراک داشتند و آن نیز مبارزه با استبداد رژیم پهلوی بود. دانشجویان در آن مقطع زمانی با شکنجه‌ها و زندانی‌هایی که صورت می‌گرفت مخالفت می‌کردند و در یک کلام مخالف ظلم و ستمی بودند که رژیم پهلوی انجام می‌داد. در کنار دانشجویان در بین بازار و کسبه نیز هیات‌های مذهبی تشکیل شده بودند که در پیشبرد اهداف نهضت اسلامی مشارکت داشتند. نکته مهم دیگری که در این زمینه وجود داشت رویکردی بود که حوزه علمیه و علما نسبت به نهضت و مخالفت با رژیم پهلوی داشتند. در نتیجه دانشگاه در کنار حوزه و بازار سه ضلعی بودند که در نهضت انقلاب اسلامی قبل از سال ۵۷ نقش داشتند. رژیم نیز متوجه این وضعیت شده بود و به یک رژیم سیاسی سفاک تبدیل شده بود که زندانیان سیاسی را شکنجه می‌داد. با اخراج امام از عراق و حضور ایشان در فرانسه که حدود چهار ماه به طول انجامید و افشاگری‌هایی که ایشان علیه رژیم پهلوی می‌کردند و تظاهراتی که مردم انجام می‌دادند در نهایت انقلاب به پیروزی رسید.

خبر

مردم و مسئولان مراقب باشند

ادامه از صفحه ۲ | حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره تصریح برخی آمریکایی‌ها به اینکه می‌خواهند در ایران وضعیتی مانند سوریه و یمن ایجاد کنند، عنوان کردند: آنها بدون تردید نمی‌توانند چنین کاری کنند مشروط به اینکه ما مراقب و حواس جمع باشیم، راه را خطا و اشتباه نرویم، حق را با باطل اشتباه نگیریم. روش‌های دشمن را بشناسیم. در هیچ حرف و اقدام و حرکت به دشمن کمک نکنیم و دچار خواب و غفلت نشویم، چراکه در حالت خواب، حتی یک پیچه می‌تواند به شما ضربه بزند چه برسد به یک دشمن مسلح و آماده کار. مقام معظم رهبری با تشریح ملاک و معیار قرآنی برای تشخیص راه حق از باطل، گفتند: قرآن می‌فرماید پیامبر و کسانی که با او همراه هستند، در مقابل کفار با شدت عمل می‌کنند. بنابراین اگر پیمودن راهی موجب خوشحالی کفار شد، آن راه، مسیر همراهی با پیامبر نیست اما اگر مسیر و اقدامی باعث ناراحتی و عصبانیت استکبار و قدرت‌های ضد دین و ضد اسلام شد، راهی خوب و همراهی با پیامبر است. ایشان همگان را به مراقبت کامل گفتار و رفتار و پرهیز از همسویی با نقشه دشمن فراخواندند و تأکید کردند: باید مراقب باشیم حرفی که می‌زنیم در جهت نقشه دشمن نباشد و جدول او را کامل نکنند، چراکه گاهی کسی در اثر غفلت با حرف یا عمل خود جدول دشمن را کامل می‌کند که این خطرناک است. مقام معظم رهبری با اشاره به ناکامی چهل و چندساله دشمنان به علت پیروی ملت از رهنمودهای امام خمینی، انگشت اشاره و جهت‌گیری‌های امام بزرگوار را امری مقنن برای استمرار حرکت موفقیت‌آمیز ملت ایران دانستند و گفتند: دشمن دو نقطه اساسی یعنی «وحدت ملی» و «امنیت ملی» ایرانیان را هدف گرفته است. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، وحدت را به معنی کنار هم بودن اقوام و مذاهب مختلف و کنار گذاشتن اختلاف‌های سیاسی، مذهبی، قومی و گروهی در جایی که پای منافع ملی در میان است، خواندند و افزودند: نگذارید دشمن وحدت ملی را بهم بزند. ایشان امنیت ملی را نقطه آماج دگرپذیر خواهان ایران دانستند و گفتند: کسانی که امنیت ملی را تهدید می‌کنند، دشمن ملت هستند و دانسته یا نادانسته برای دشمن کار می‌کنند. مقام معظم رهبری افزودند: بحمد... ملت ما بیدار است و بنده به این بیداری ملت بسیار خوش بین و امیدوار هستم البته این خوش‌بینی، شعار و رجزخوانی نیست بلکه بخاطر تجربه و مشاهدات چهل و چند ساله وجود نشانه‌های برجسته و امیدآفرین همچون توانایی‌های جوانان و محبت‌ها، وفاداری‌ها، اخلاص‌ها و حضورهای خوب مردم از جمله در اولین امسال است. ایشان استمرار حرکت ملت در پی افکار انقلاب با همین توان و انگیزه و ایمان را ضروری خواندند و با تأکید بر اینکه بدون پشتیبانی مردم، مسئولان هیچ کشوری نمی‌توانند کار بزرگ و مهمی انجام دهند، گفتند: دشمن در دشمنی و نقشه‌کشی خود جدی است، ما هم در مقابله با دشمن به شدت جدی هستیم.

مسئولان با جدیت، خدمت‌رسانی به منطقه را قوت و گسترش دهند

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در بخش پایانی سخنانشان با اشاره به حضور خوب ملت در مراسم اربعین و با تشکر صمیمانه از ملت عراق بخاطر پذیرایی و مهمان‌نوازی ارز شمند و با همه وجود از ۲۲ میلیون زائر اربعین و همچنین تشکر از دولت و مسئولان عراقی و نیروهای انتظامی عراق و بخصوص از حشدالشعبی در تأمین امنیت این رویداد بزرگ، افزودند: از نیروی انتظامی خودمان هم صمیمانه تشکر می‌کنیم که در رفت و آمدها و مرزها انصافا فکر شده و شبانه‌روزی، کارهای ارز شمند و خوبی کرد و باید قدران این نیروهای فداکار و جوانان خوب در بخش‌های مختلف باشیم. مقام معظم رهبری همچنین در آغاز سخنانشان در بیان آشنایی ۶۰ ساله خود با مردم سیستان و بلوچستان و مناطق جنوب خراسان گفتند: اولین مبارزه با اشک بارنده با رژیم طاغوت در محرم ۱۳۴۲ از بیر چند انجامید با همراهی محبت‌آمیز علما و مردم روبرو شد، در رمضان همان سال نیز در زاهدان این حرکت با حمایت علمای هوشیار شیعه و سنی و مردم مومن منطقه ادامه یافت. ایشان با اشاره به دوران تبعید در ایرانشر و خاطرات شیرین و پر معنای مرادوت با علمای اهل سنت و مردم خونگرم سیستان و بلوچستان افزودند: این مناطق در همه حوادث از جمله مبارزه با منافقین و تروریست‌ها، دفاع مقدس، برقراری امنیت و ایجاد وحدت، شهدای گرانقدری اعم از شیعه و سنی تقدیم اسلام کرده‌اند که این واقعیت، شناسنامه درخشان این مناطق است. مقام معظم رهبری وضع فعلی سیستان و بلوچستان را با قبل از انقلاب، غیر قابل مقایسه خواندند اما تأکید کردند: با وجود کارهای فراوان انجام شده، مسئولان باید با جدیت، خدمت‌رسانی به منطقه را قوت و گسترش دهند که ایجاد خط آهن شمال به جنوب در استان و تأمین حق مردم در زمینه آب از جمله کارهای ضروری است. ایشان افزودند: البته اگر مصوبات سفر اجرا و دچار بی‌توجهی و غفلت نمی‌شد چهره امروز استان متفاوت بود که امیدواریم این دولت با کار و تلاش جدی، مشکلات را کاهش دهد.